herpy

ŻABY

Budgett's Frog

Lepidobatrachus laevis

Lepidobatrachus laevis to szeroka, płaska żaba wodna z Gran Chaco w Ameryce Południowej, z pyskiem zajmującym niemal całą głowę. Czai się w płytkiej wodzie, wystawiając nad powierzchnię tylko oczy i nozdrza, i połyka wszystko, co zdoła obezwładnić. Gatunek osiąga 8-15 cm, musi żyć pojedynczo i gryzie na tyle mocno, że rani do krwi, dlatego jest to zwierzę do oglądania, a nie do brania na ręce.

Rodzina: Ceratophryidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**8-15 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Kopiący nory i półwodny**
Środowisko	**Sawanna, suchy las i mokradła**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 30 × 40 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**60-70%**
Woda	**Akwaterrarium** głębokość 5-23 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady, kręgowce i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Dojrzałość płciowa	**12 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**1 400**
Okres larwalny	**14 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Inne kijanki**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lepidobatrachus laevis to krępa, spłaszczona żaba z ogromną głową, która stanowi nawet jedną trzecią ciała, i pyskiem sięgającym daleko w dół po bokach. Oczy i nozdrza są osadzone wysoko, dzięki czemu żaba może leżeć niemal całkowicie zanurzona i nadal widzieć oraz oddychać. Kończyny są krótkie i masywne, tylne stopy mają błony pławne, przednie nie. Ciało jest szare do ciemnooliwkowozielonego z nieregularnymi oliwkowozielonymi plamami, które po zmroku stają się wyraźnie rdzawobrązowe. Spód ciała jest jasny i bez rysunku. Młode osobniki mają często zielone pole wokół oczu i wzdłuż grzbietu, które większość traci z wiekiem.

Dorosłe osobniki osiągają zwykle 9-13 cm od pyska do kloaki, a niektóre dorastają do 15 cm. Samice są największe. Samce pozostają mniejsze, czasem nawet o połowę, i mają luźne, niebieskoszare do ciemnego gardło oraz modzele godowe na wewnętrznym palcu w okresie rozrodu. Gatunek opisał John Samuel Budgett w 1899 roku, a epitet gatunkowy laevis oznacza gładki. Rodzaj obejmuje dwa inne gatunki, ale *L. laevis* jest zdecydowanie najczęściej spotykany w terrariach. Zwierzęta w handlu pochodzą dziś niemal zawsze z hodowli, często prowadzonej z użyciem hormonów.

Prawdziwym zagrożeniem ze strony tego gatunku jest ugryzienie. Szczęka ma rząd bardzo ostrych zębów, a pośrodku żuchwy znajdują się dwa duże, zębopodobne wyrostki. Żaba rzuca się na wszystko, co się rusza, także na palce, a ugryzienie boli i często krwawi. Zagrożona na lądzie unosi się na wyprostowanych nogach, nadyma się, szeroko otwiera pysk i wydaje przenikliwy wrzask, a jeśli to nie pomaga, skacze do przodu i gryzie. W wodzie natomiast zakopuje się w mule.

Toksyczność skóry nie została udokumentowana u *L. laevis*, dlatego toksyczność skóry określono jako brak. Nie oznacza to jednak udokumentowanego braku toksyn, więc zawsze myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem i wodą. Żaby nie należy brać na ręce, zarówno ze względu na ugryzienia, jak i dlatego, że jej skóra jest bardzo wrażliwa na mydło, kremy i inne pozostałości na dłoniach.

Występowanie i środowisko

Lepidobatrachus laevis pochodzi z Gran Chaco, stosunkowo suchego obszaru w Ameryce Południowej, który rozciąga się od południowo-wschodniej Boliwii przez zachodni Paragwaj i na południe w Argentynie aż do prowincji Santa Fe. Gatunek jest pospolity w Paragwaju i Boliwii, a rzadszy w Argentynie.

> **Naturalny zasięg:** Argentyna, Boliwia i Paragwaj.

ŚRODOWISKO

Lepidobatrachus laevis zamieszkuje zarówno suche, jak i wilgotne Chaco: płaski teren z suchym lasem, zaroślami i łąkami, który w porze deszczowej zostaje zalany, a przez resztę roku całkowicie wysycha. Gdy przychodzą deszcze, żaby wychodzą na powierzchnię i gromadzą się w okresowych zbiornikach wodnych i sztucznych stawach, gdzie polują i rozmnażają się. Ofiarami są głównie inne żaby z tych samych zbiorników oraz duże owady i ślimaki przy brzegu.

Gdy zbiorniki wysychają przed chłodną, suchą zimą, żaba zakopuje się w mule za pomocą twardego guzka na spodzie tylnej stopy. Tam otacza się kilkoma warstwami suchej, zrzuconej skóry, tworząc kokon, który ogranicza utratę wody, i zapada w spoczynek aż do powrotu ciepłych deszczy. Dokładne dane o temperaturze i wilgotności w naturze nie zostały udokumentowane.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Mimo swoich rozmiarów gatunek nie wymaga dużego terrarium. Dorosłemu osobnikowi wystarczy akwarium o wymiarach około 60 × 30 × 40 cm, a młodej żabie o długości 4-6 cm około 30 × 25 × 25 cm. Wysokość ma niewielkie znaczenie, bo *Lepidobatrachus laevis* się nie wspina, ale większa ilość wody zapewnia stabilniejsze parametry. Akwarium musi mieć pokrywę z siatką, ponieważ przestraszona żaba może wyskoczyć.

Większą część dna stanowi woda, a musi być też platforma lub skarpa z dużych, gładkich kamieni, aby żaba mogła całkowicie wyjść z wody. Kamienie, korzenie, gliniane doniczki i plastikowe rury zapewniają kryjówki i tarasy na różnych głębokościach, dzięki czemu żaba sama wybiera, jak głęboko chce odpoczywać. Wszystko w akwarium musi być zbyt duże, by mogło zostać połknięte: nawet duży kamień lub figurka akwariowa może trafić do żołądka i wymagać operacji. Nie stosuj żwiru, drobnych kamyków ani gruboziarnistego piasku. Bez podłoża akwarium najłatwiej utrzymać w czystości, ale można użyć bardzo drobnego, miękkiego piasku. Muł i ziemia zatykają filtr. Dobrze sprawdzają się odporne rośliny, takie jak mikrozorium, oraz rośliny pływające, pod którymi żaba może się ukryć, ale żaba kopie i ryje, więc sztuczne rośliny są prostsze.

Trzymaj zwierzęta osobno i nigdy nie wpuszczaj do tej samej wody żywych ryb, bo zostaną zjedzone.

TEMPERATURA

W dzień woda i powietrze powinny mieć 24-28 °C, a w nocy 20-23 °C. W zimnej wodzie żaba słabo je i łatwiej choruje, dlatego w większości mieszkań niezbędna jest grzałka akwariowa z termostatem. Żaba może podczas pływania i kopania przesunąć grzałkę, więc wybierz model, który wyłącza się, gdy znajdzie się nad lustrem wody.

Upał jest źle tolerowany. Powyżej 30 °C sytuacja szybko może stać się śmiertelna, zwłaszcza przy braku wody lub wilgoci. Używaj jednego termometru cyfrowego w wodzie i drugiego w powietrzu.

W naturze gatunek zapada w spoczynek w chłodnej, suchej porze. Nie ma zgody co do tego, czy spoczynek jest konieczny w niewoli: zwierzęta bez corocznego spoczynku być może częściej mają problemy z drogami oddechowymi, ale sam spoczynek jest obciążeniem i nadaje się tylko dla osobników w doskonałej formie. Zajrzyj do sekcji Rozmnażanie, aby dowiedzieć się, jak przeprowadzić spoczynek.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza utrzymuje się na poziomie 60-70 %, a duża powierzchnia wody zapewnia ją niemal sama. Ważniejsza jest dobra wentylacja, ponieważ stojące, wilgotne powietrze szybko prowadzi do bakteryjnych infekcji skóry. Co najmniej połowa pokrywy musi być z siatki. Zraszanie zwykle nie jest potrzebne.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Woda jest domem żaby, a jej jakość to najważniejszy element całej opieki. Młode osobniki potrzebują 5-8 cm wody, dorosłe 15-23 cm, czyli około trzykrotności wysokości ciała żaby. Gatunek dobrze pływa i do 30 cm nie stanowi problemu dla dorosłego osobnika, o ile są miejsca do odpoczynku, z których może sięgnąć powierzchni bez pływania.

Zawsze używaj wody z kranu uzdatnionej przeciw chlorowi i chloraminie. Płazy wchłaniają substancje przez skórę, dlatego nigdy nie używaj mydła ani środków czyszczących do akwarium, wystroju ani rąk. Żaba produkuje duże ilości odchodów, więc filtr jest niezbędny, ale może dawać tylko słaby przepływ: filtr gąbkowy napędzany powietrzem dla młodych osobników, a dla dorosłych filtr wewnętrzny lub zewnętrzny z wylotem rozproszonym przez deszczownię. Im lepszy filtr, tym mniej podmian wody. Odchody pojawiają się zwykle kilka dni po karmieniu i trzeba je od razu odessać, a następnie wykonać częściową podmianę wody.

OŚWIETLENIE I UVB

UVB nie jest konieczne dla *Lepidobatrachus laevis*. Światło również nie jest bezwzględnie potrzebne, ale zwykła świetlówka akwariowa włączona na 12 godzin dziennie zapewnia wyraźny rytm dobowy i utrzymuje rośliny przy życiu. W nocy musi być ciemno, ponieważ żaba jest najaktywniejsza wieczorem i w nocy, a przez większą część dnia często leży nieruchomo.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Lepidobatrachus laevis jest drapieżnikiem i zjada wszystko, co zdoła obezwładnić. Podstawą diety są dżdżownice, świerszcze, szarańcza, karaczany i larwy barciaka, najlepiej urozmaicone ślimakami bez muszli. Krewetki, sardynki i inne ryby można podawać od czasu do czasu, ale trzeba je dokładnie podgrzać, aby rozłożyć enzym tiaminazę, i ponownie ostudzić przed podaniem. Szarańcza i świerszcze mogą wspiąć się na korek w wodzie, natomiast mącznik łatwo tonie. Rozmrożoną, nagą mysz noworodka można podawać co dwa tygodnie lub rzadziej: myszy są tłuste, a żaby dostające dużo gryzoni stają się ospałe i otyłe. Z kolejnym posiłkiem zaczekaj, aż żaba wypróżni się, co po dużej myszy może trwać 10-14 dni.

Młode osobniki karmi się codziennie taką ilością, jaką zjedzą za jednym razem. Rosną szybko i mogą osiągnąć pełne rozmiary po 6-12 miesiącach. Dorosłe dostają solidny posiłek 2-3 razy w tygodniu. Zawsze sprawiają wrażenie głodnych, więc apetyt nie może decydować o ilości: zdrowa dorosła żaba jest dłuższa niż szersza. Oprószaj pokarm wapniem i multiwitaminą z D3 przy co drugim karmieniu u młodych, a u dorosłych na zróżnicowanej diecie tylko przy jednym karmieniu co dwa tygodnie.

Karm długą pęsetą i nigdy nie podawaj pokarmu z ręki. Żaba wyskakuje z wody za ofiarą i łatwo trafia w palce.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Lepidobatrachus laevis to samotnik, który godzinami leży nieruchomo, a potem nagle atakuje. Jest najaktywniejszy w nocy. Samce nawołują głośnym, skrzeczącym dźwiękiem z miejsca, w którym mogą stać z głową tuż nad wodą.

Trzymaj zwierzęta osobno. Młode są silnie kanibalistyczne i jeśli umieści się kilka razem, zwykle zostaje tylko jedno. Także dorosłe osobniki tej samej wielkości mogą się atakować i zjadać.

Ta żaba jest zwierzęciem do oglądania, a nie pupilem. Branie na ręce uszkadza wrażliwą skórę, a ugryzienie jest poważne. Jeśli trzeba ją przenieść, użyj pojemnika lub mokrych, bezpudrowych rękawic nitrylowych, podtrzymuj całe ciało i trzymaj palce z dala od pyska. Wyprostowana postawa obronna z wrzaskiem stresuje zwierzę i nigdy nie wolno jej wywoływać dla zabawy.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice dorastają do większych rozmiarów niż samce. Najpewniejszą cechą jest luźne, ciemne gardło samca, niebieskoszare do czarnego, które wyraźniej się wybarwia podczas nawoływania, oraz modzele godowe na wewnętrznym palcu w okresie rozrodu. Gardło samicy jest szare do białego. Płeć najłatwiej rozpoznać, porównując zwierzęta w tym samym wieku. Gatunek osiąga dojrzałość płciową po około roku. Samica może zjeść samca, więc para musi być pod ścisłą obserwacją.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie bez hormonów jest trudne i nieprzewidywalne. Przebiega według naturalnego rytmu gatunku: suchy, chłodny spoczynek, po którym następują deszcz, więcej pokarmu i komora deszczowa. W spoczynek mogą wchodzić tylko zdrowe, dobrze odżywione zwierzęta.

Karm obficie przez 2-4 tygodnie, a następnie wstrzymaj karmienie na około dwa tygodnie, aby jelita były całkowicie puste. W ciągu 2-3 tygodni obniż poziom wody do 2-5 cm i ułóż wilgotne włókno kokosowe, torf lub sfagnum na jednym końcu. Następnie usuń resztę wody i napełnij akwarium lekko wilgotnym, lekko ubitym podłożem na głębokość 30 cm. Stopniowo obniżaj temperaturę z 20-22 °C w kierunku 15 °C, aż wszystkie zwierzęta się zakopią, i postaw ciężką, niską miskę z wodą. Potem pozwól podłożu powoli wyschnąć, aby żaby utworzyły kokon. Regularnie je sprawdzaj, bo zwierzę bez porządnego kokonu szybko się wysusza. Spoczynek trwa od kilku tygodni u młodych osobników do kilku miesięcy u starszych.

Wybudzaj zwierzęta, podnosząc temperaturę o 3-4 stopnie co 3-4 dni i powoli zwilżając podłoże letnią wodą, jak deszcz wsiąkający w ziemię. Jeśli żaby same nie wyjdą, należy je odkopać i umieścić w 2-3 cm letniej wody, regularnie je zraszając. Zrzucają kokon i dużo oddają moczu, więc wodę trzeba często wymieniać. Po kilku dniach oferuje się trochę żywego pokarmu, a akwarium stopniowo ponownie napełnia.

Następnie samce wchodzą w stan godowy: gardło zwisa luźno, wyrastają modzele godowe, a samce nawołują z głową nad wodą. Samice zwykle wymagają dłuższego przygotowania. Do samych godów zwierzęta umieszcza się w komorze deszczowej, gdzie jaja są składane do wody.

JAJA I KIJANKI

Samica składa do 1.400 jaj w jednej zwartej grudzie w płytkiej, okresowej wodzie. Minimalna liczba nie została udokumentowana. Nie ma opieki nad potomstwem, a rodziców należy wyjąć po złożeniu jaj.

Kijanki są drapieżnikami od pierwszego dnia. Mają niemal dorosłe szczęki i jelito podobne do jelita dorosłych, a ofiary połykają w całości. W naturze zjadają ślimaki, owady, skorupiaki i inne kijanki, także własnego gatunku. Szybko pojawiają się różnice w wielkości, a najmniejsze zostają zjedzone, więc kijanki trzeba trzymać pojedynczo w małych pojemnikach albo często sortować i zapewniać im obfitość żywego pokarmu. Udane rozmnożenie oznacza setki kanibalistycznych kijanek i młodych oraz mnóstwo pracy. Pokarm, temperatura wody i podmiany wody dla kijanek w niewoli nie zostały bliżej udokumentowane.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

METAMORFOZA

Nie udokumentowano, po ilu dniach następuje wyklucie. Kijanki rozwijają się bardzo szybko i kończą metamorfozę po około dwóch tygodniach, zanim zbiornik wyschnie. Świeżo przeobrażone młode mierzą już 40-50 mm od pyska do kloaki i jedzą to samo przed metamorfozą i po niej.

Gdy pojawią się przednie kończyny, należy obniżyć poziom wody i zapewnić łatwy dostęp do lądu, np. pochyły kamień lub kawałek pływającego korka. Młode trzeba natychmiast rozdzielić.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode muszą mieszkać osobno w małych pojemnikach z 5-8 cm wody, platformą do wychodzenia i kryjówką. Odchów grupowy prowadzi do strat, nawet gdy młode wyglądają na równej wielkości.

Młode karmi się codziennie taką ilością, jaką chcą zjeść: małymi świerszczami, kawałkami dżdżownic i karaczanami, oprószonymi wapniem i D3 przy co drugim karmieniu. Rosną bardzo szybko i mogą osiągnąć pełne rozmiary po 6-12 miesiącach. Stopniowo przenoś je do większych akwariów i nigdy nie używaj żwiru na dnie.

Zdrowie i częste błędy

Lepidobatrachus laevis jest odporny, gdy jakość wody jest odpowiednia. Typowe problemy:

- Infekcje skóry przy brudnej wodzie i stojącym, wilgotnym powietrzu. Objawy to zaczerwieniona skóra, rany i silne złuszczanie skóry. Zapobiegaj im filtrem, podmianami wody i dobrą wentylacją.
- Połknięte ciała obce. Żwir, kamienie i elementy wystroju łatwo zostają połknięte, gdy żaba atakuje pokarm. Objawy to brak odchodów i ospałość, a często konieczna jest wizyta u weterynarza.
- Otyłość i ospałość przy zbyt dużej ilości pokarmu, zwłaszcza gryzoni.
- Choroba kości u młodych osobników, gdy pokarm nie jest oprószany wapniem i D3.
- Zimna woda, przez którą żaba jest osowiała i słabo je.
- Problemy podczas spoczynku i po nim, jeśli zwierzę nie było w dobrej formie, nie utworzyło porządnego kokonu lub się wysuszyło.

Skontaktuj się z weterynarzem znającym się na płazach, jeśli żaba przestaje jeść, nie będąc w spoczynku, traci na wadze, ma rany lub zaczerwienioną skórę albo puchnie. Płazy są często w bardzo złym stanie, zanim w ogóle zaczną wyglądać na chore.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.